

*Безкоровайна Ю.Р.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 101 «Екологія»
Науковий керівник: Подобайло А.В.,
к.б.н., доц., доцент кафедри екології,
ННЦ «Інститут біології та медицини»
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
yubezkorovayna@gmail.com*

ОПТИМІЗАЦІЯ МЕРЕЖІ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ В ЗВ'ЯЗКУ З ДЕМАРКАЦІЄЮ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ З БІЛОРУССІЮ

Україна та Білорусь підписали Договір про державний кордон в 1997 році, і відтоді 784 км було позначено тимчасовими прикордонними знаками. Водночас близько третини кордону й досі не має жодних позначень. Робота виконана в рамках проекту міжнародної технічної допомоги, яка надається ЄС для підтримки процесу демаркації українсько-білоруського державного кордону, для виконання програми «Зміцнення безпеки на білорусько-українському кордоні шляхом сприяння завершенню процесу демаркації, встановленню скануючого комплексу та розробці мобільного додатку» (DEMAX), та відповідно до Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги.

До кордону між Україною та Республікою Білорусь прилягає 20 об'єктів та територій природно-заповідного фонду, в т.ч. 5 в межах Рівненської області (Табл.1). Для здійснення демаркаційних робіт і недопущення при цьому втрати біологічного різноманіття, і зменшення площі природно-заповідного фонду (ПЗФ), необхідно змінити межі або скасувати статус частини територій та об'єктів ПЗФ. Змінити межі (розширити) або створити території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Матеріалом для виконання роботи стали копії всіх рішень державних органів обласного рівня простворення заповідних об'єктів з Державного архіву, натурні обстеження та картографічні заміри виконані фахівцями Інституту географії НАН України.

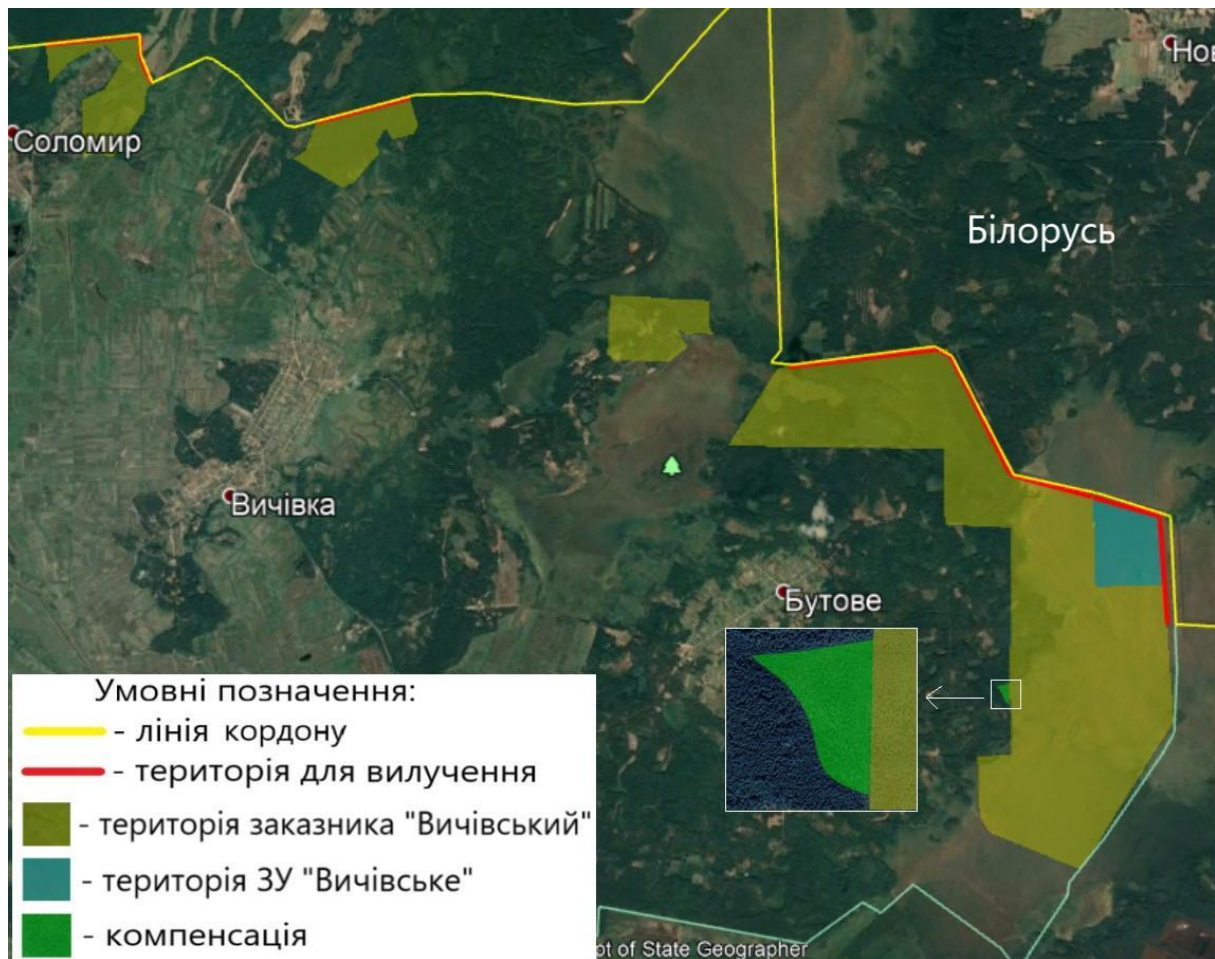
Демаркаційні роботи передбачають прокладання просік на лісових територіях, розчищення чагарників, прокладання контрольно-слідової смуги, інженерних комунікацій та споруд. Тому з прикордонних територій ПЗФ доведеться вивести частину від загальної площі зі складу природно-заповідного фонду України. Проаналізувавши ймовірні втрати територій ПЗФ в Рівненській області, задля того, щоб не втратити загальну площу ПЗФ, було запропоновано нові межі об'єктів, які прилягають до кордону. Серед них такі об'єкти: загальнозоологічний заказник місцевого значення «Мутвицький», ботанічний заказник загальнодержавного значення «Золотинський», ботанічний заказник місцевого значення «Плавський», ботанічний заказник загальнодержавного значення «Вичівський», заповідне урочище «Вичівське».

Таблиця 1

Вилучення та компенсація територій об'єктів ПЗФ

№	Назва	Категорія	Вилучається	Компенсація
1	«Мутвицький»	загальнозоологічний заказник місцевого значення	1,93 га	Заплановано приєднати заказник до НПП «Нобельський» і втрачена площа буде компенсована шляхом збільшення НПП в інших районах.
2	«Золотинський»	ботанічний заказник загальнодержавного значення	3 га	7 га
3	«Плавський»	ботанічний заказник місцевого значення	1,22 га	1,22 га
4	«Вичівський»	ботанічний заказник загальнодержавного значення	4,4 га	3,5 га
5	«Вичівське»	заповідне урочище	2,4 га	

Найбільш проблемними об'єктами виявилися ботанічний заказник загальнодержавного значення «Вичівський» та заповідне урочище «Вичівське». Заповідне урочище «Вичівське», з півночі та сходу, прилягає до державного кордону, з півдня та заходу, обмежене ботанічним заказником загальнодержавного значення «Вичівський» (Рис. 1).

Рисунок 1. Карта-схема заказника «Вичівський» та заповідного урочища «Вичівське».

Таким чином, немає можливості компенсації площ урочища, що будуть втрачені через облаштування прикордонної смуги. Однак, недопущення втрати площі природно-заповідного фонду України можливо досягти шляхом ліквідації заповідного урочища «Вичівське», долучення його земель до заказника «Вичівський» та компенсації території, що вилучається зі складу природно-заповідного фонду для облаштування Державного кордону вздовж меж обох вказаних територій ПЗФ України шляхом розширення заказника. Долучення території заповідного урочища «Вичівське» до заказника «Вичівський» забезпечить належне збереження екосистем, оскільки відбудеться віднесення земель до об'єкту природно-заповідного фонду вищого рангу, адже ботанічний заказник «Вичівський» є об'єктом загальнодержавного значення. Крім того, це покращить управління природоохоронною територією, оскільки заповідне урочище та заказник являють собою єдиний природним масив. Режим заказника «Вичівський», який визначається Положенням затвердженим Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України № 527 від 12.12.2011 р., цілком відповідає потребам охорони території, яка на даний час відноситься до меж заповідного урочища «Вичівське». Землекористувачу, Державному підприємству «Зарічненське лісове господарство», на якого покладені функції охорони обох вказаних територій природно-заповідного фонду, буде зручніше планувати та здійснювати необхідні природоохоронні заходи в об'єднаному заказнику.